

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai Föld-megfigyelési programról (GMES – Globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés) és annak kezdeti üzemszerű működéséről (2011–2013)

(COM(2009) 223 végleges – 2009/0070 (COD))

(2010/C 339/04)

Előadó: **Joost Van VAN IERSEL**

2009. június 30-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 157. cikkének (3) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai Föld-megfigyelési programról (GMES – Globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés) és annak kezdeti üzemszerű működéséről (2011–2013)

COM (2009) 223 végleges – 2009/0070 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2010. január 5-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2010. január 20–21-én tartott, 459. plenáris ülésén (a 2010. január 20-i ülésnapon) 184 szavazattal 2 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB örömmel fogadja a Föld-megfigyelési programról és annak kezdeti üzemszerű működéséről szóló rendeletet, és úgy véli, hogy az egy új kereten belüli stratégiai előrelépés egy érett európai űrpolitika kialakítása felé.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy ebben az összefüggésben jelentős előnyökre lehet szert tenni meglévő uniós politikák végrehajtásával, új politikák kidolgozásával, intelligens és testre szabott szolgáltatások fokozottabb kínálatával Európa határain belül és kívül, valamint azzal, ha megerősítjük az EU pozícióját a nemzetközi tárgyalások során.

1.3 A társadalom és a polgárok számára is gyümölcsözőnek ígérkeznek a műholdas szolgáltatások, mivel olyan igen fontos kérdések széles körét érintik, mint az éghajlatváltozás, a katasztrófaelhárítás, környezetvédelmi és egészséggel kapcsolatos kérdések – mint például a víz és a levegő minősége (szennyezettsége) –, a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás, a természeti erőforrások kiapadása, űrkérdések, valamint köz- és nemzetbiztonsági ügyek.

1.4 A műholdas és a földi komponenseknél egyaránt elengedhetetlen a jó minőség, az interaktivitási képesség és a szinergia. A műholdas szolgáltatások jelentősen hozzájárulnak a szárazföldi, a levegőből nyújtott és a tengeri szolgáltatásokhoz. ⁽¹⁾

(1) A műholdas szolgáltatások révén például korábban lehet hozzáférni fontos adatokhoz, ezzel több idő marad döntéshozatalra és ellenintézkedések előkészítésére. Megkönnyítik továbbá az események és a váratlan rendellenességek globális és regionális kiértékelését.

1.5 A műholdas szolgáltatások elsődlegesen az európai ügynökségeket és a tagállamok közszolgálatait veszik célba, de magánfelhasználók számára is hasznosak. Az állami és a magánszféra számára hasznos szolgáltatások a piac fejlődésével párhuzamosan bővülnek. A szakfelhasználói ágazat – itt a legfontosabb a kkv-k szerepe – külön figyelmet érdemel, és külön finanszírozásra szorul.

1.6 Az irányítás kiemelten fontos. A legfontosabb elemei a következők:

- koordináció és következetesség, amelynek alapja a világűr mint szerves uniós téma elismerése, illetve a világűrrel kapcsolatos politikákban és tevékenységekben érintett összes európai bizottsági főigazgatóság és európai ügynökség teljes körű elköteleződése,
- koordináció az Európai Bizottság és a tagállamok különféle állami szervezetei között,
- a működés ismerete az Európai Bizottságon belül, hogy kezelni tudja a szakfelhasználói ágazattal kapcsolatos kérdéseket,
- kielégítő keretfeltételek a magánbefektetések ösztönzésére.

1.7 A műholdas és a földi infrastruktúra közötti hatékony összeköttetés teljes körű, megbízható és folyamatos adatszolgáltatást eredményez. Az adatokhoz való teljes körű és nyílt hozzáférés rendkívül fontos a torzulások elkerülése és a szakfelhasználói ágazat ösztönzése végett. A tagállamok és az Unió számára érzékeny, jól körülhatárolható adatokat védelemmel kell ellátni.

1.8 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az alkalmazások ösztönzésére első lépésként 150 millió eurós keret áll rendelkezésre. Ahhoz, hogy ezt általánosan kedvezőnek tekinthesse, rendezni kell a még függőben lévő kérdéseket. A pénzügyi erőforrások lehetséges elégtelensége, a B Sentinelek fellövése az A Sentinelek mellé, valamint a közösségi költségvetésnek az érdekelt felek közötti felosztása további tárgyalásokat és tisztázásokat tesz szükségessé, hogy a rendszer sikerrel teljesíthesse a politikai célokat.

1.9 A várható műholdas szolgáltatások olyan területek széles körét érintik, amelyek közvetlenül szolgálják a társadalom és a polgárok igényeinek kielégítését. Az EGSZB ezért nyomatékosan ajánlja, hogy dolgozzanak ki EU-szintű kommunikációs stratégiát, amely felvilágosítja a polgárokat a Föld-megfigyelés várható előnyeiről, és abban fordítsanak kiemelt figyelmet az ezen a téren jártas műszaki szakemberek oktatására és képzésére.

1.10 A Föld-megfigyelést a 2010 utáni lisszaboni stratégia részévé kell tenni.

2. Az európai űrpolitika fejlődése

2.1 Az űr iránti egyre élénkebb érdeklődés mögött politikai és gazdasági stratégiai okok húzódnak. Üzemszerűen működő űrbeli szolgáltatásokra az éghajlatváltozás, környezetvédelmi és űrkutatási célok, a polgárok biztonsága, valamint egy kiegészítő védelmi infrastruktúra kialakítása miatt van nagy szükség.

2.2 Mivel egyre több partner és versenytárs vesz részt egyre több világméretű űrtevékenységben, önálló európai űrpolitikára és független szolgáltatásokra van szükség. ⁽²⁾

2.3 Az EGSZB örömmel fogadta az Európai Bizottság által az elmúlt évtizedben kiadott zöld és fehér könyvet, valamint az ESA és az Európai Bizottság között 2003-ban aláírt keretmegállapodást, majd később teljes egészében támogatta a Közös Űrtanács, az Európai Bizottság és az Európai Űrügynökség (ESA) dokumentumaiban 2007 áprilisában és májusában felvázolt politikákat. ⁽³⁾ 2009 októberében Barroso elnök hangsúlyozta, hogy az űrnek számos uniós politika szempontjából nagy jelentősége van. ⁽⁴⁾

2.4 Az ESA lenyűgöző eredményeket ért el hosszú idő alatt. A kutatás mellett az űrprogramok lehetővé tették üzemszerűen működő szolgáltatások kifejlesztését magánvállalatok közreműködésével. Az EGSZB tavaly arra a következtetésre jutott, hogy az

ESA sikeres „iparpolitikát” folytat. Az ESA és az Európai Bizottság közötti új munkamegosztás értelmében teljes egészében az EB felel a projektek működtetési szakaszáért.

2.5 Az EGSZB már kifejtette, hogy azt várja, hogy az Európai Bizottságnak a politikaalkotásban és a pénzügyi támogatásban való részvétele elősegíti majd (és elő is kell segítenie) az állami és a magánszféra űrbeli tevékenységeit.

2.6 Hasonlóképpen az Európai Bizottságnak a GMES-ről és annak kezdeti üzemszerű működéséről (2011–2013) szóló rendeletre tett javaslata is egy újabb szükséges lépés egy érett európai űrpolitika követelményeinek teljesítése felé.

2.7 A GMES felkeltette az európai ügynökségek, valamint Európa-szerte a köz- és a magánszféra érdeklődését, és hatására intenzív tervezés kezdődött.

2.8 A GMES potenciálisan széles körű előnyeinek hatékony kezelésére a Vállalkozáspolitikai Főigazgatóságon belül GMES-elnökség jött létre, amely a koordináció feladatát végzi. Az EGSZB tavaly örömmel fogadta ezt a fejleményt. Az effajta koordinációra nagy szükség van, mivel a GMES számos főigazgatóságot érint, és a hetedik kutatási keretprogramhoz (FP7) is kapcsolódik.

2.9 Az európai szintű, illetve az Európai Bizottság és a tagállamok közötti fokozott koordináció a tagállamok belső megközelítéseit tekintve is hasznos, mivel ezen a téren a tagállamoknak gyakran vannak hiányosságai. Ez egyben segíthet abban, hogy a polgárok tájékozottabbak legyenek és tökéletesebb képet alkossanak az űrről, mivel azt konkrét szolgáltatásokhoz tudják kötni.

3. A rendelet

3.1 A GMES-sel kapcsolatos kutatás és fejlesztés területén az Európai Bizottság, az ESA és a tagállamok tevékeny partnerek, emellett pedig az Európai Bizottság olyan kérdésekre is összpontosít, ahol a közösségi fellépés egyértelmű többletértéket hordoz.

3.2 A tárgyalt rendelet nagyobb léptékű üzemszerű GMES-szolgáltatásokat irányoz elő. Mivel egy új kereten belüli új lépésről van szó, a program kialakítását – ideértve a prioritások kiválasztását is – és irányítását egyaránt kiterjedt konzultációnak vetették alá, amelyben minden érdekelt fél, a GMES tagállami koordinátorai, a (potenciális) felhasználók és az ipar képviselői vettek részt.

3.3 A Föld-megfigyelési rendelet jogi alapot biztosít a GMES program számára, és 107 millió eurónyi pénzügyi támogatást (az Európai Bizottság költségvetéséből) a 2011 és 2013 közötti kezdeti üzemszerű működés fedezésére, az FP7-en belül pedig további 43 millió eurót különítettek el erre a célra – összesen tehát 150 millió euró áll rendelkezésre, amíg az EU 2013 és 2020 közötti időszakára szóló többéves költségvetésről nem születik megállapodás. ⁽⁵⁾

⁽²⁾ Ebben az összefüggésben érdemes megemlíteni a Föld-megfigyelési rendszerek globális rendszerét, a GEOSS-t. A GMES révén Európa kiemelt szerepet kíván betölteni a GEOSS-ban.

⁽³⁾ HL C 162., 2008.6.25., 24. o.

⁽⁴⁾ Az Európai Bizottság elnökének nyitóbeszéde az „Európa űrbeli törekvései – új lehetőségek az európai vállalkozások és a civil társadalom számára” című konferencián – Brüsszel, 2009. október 15–16.

⁽⁵⁾ Az itt felsorolt összegek az FP7-en belül az űrprojektek számára elkülönített 1,4 milliárd eurón felül értendők.

3.4 A program a tervek szerint öt területen fejt ki tevékenységét. A 2011 és 2013 közti időszakban a hangsúly a katasztrófaelhárítási és a szárazföld-figyelési szolgáltatásokra helyeződik. ⁽⁶⁾

3.5 A kezdeti üzemszerű működést az Európai Bizottság irányítja az EU általános GMES-tevékenységének részeként, amely lefedi az EU kutatási tevékenységét és a GMES-partnerek tevékenységét is. Ezt a keretet külön kell kezelni a GMES úrkomponense műszaki megvalósításának szintjétől, amelyre az ESA kap megbízást.

3.6 A konzultációkból nemcsak az derült ki, hogy az érdekelt felek általánosan egyetértenek egymással, de az is, hogy égető szükség van megbízható és pontos adatokra.

3.6.1 Számos felhasználói csoportnak – mint például a kutatói közösségeknek, a nemzeti és regionális közigazgatási szerveknek és a biztonsági szolgálatoknak – nagy szükségük van megbízható adatokra, egyes esetekben akár rendkívüli sürgősséggel is.

3.6.2 Ahhoz, hogy az európai Föld-megfigyelési piacok szakmai felhasználóként működő ágazatai tovább fejlődhessenek, növekedhessenek és munkahelyeket teremthessenek, elengedhetetlen feltétel, hogy megbízható adatok álljanak folyamatosan rendelkezésre. ⁽⁷⁾

3.7 A szubszidiaritásra való tekintettel érdemes megjegyezni, hogy az átfogó értékelésből világosan kiderül, hogy a rendelet hatálya alatt nyújtott szolgáltatásokhoz a tagállamokból származó hozzájárulásokat európai szinten összesíteni kell, ami méretgazdaságosságot és az uniós környezetvédelmi jogszabályok hatékony végrehajtását teszi lehetővé. ⁽⁸⁾

4. Általános megjegyzések

4.1 A meglévő kutatási programok, szolgáltatások és egyéb működési tevékenységek mellett az EGSZB nagy örömmel fogadja a Föld-megfigyelési rendeletben előírt kezdeti üzemszerű működést, és azt stratégiai előrelépésnek tekinti.

4.2 A GMES-sel az Európai Bizottság és az ESA olyan, a műholdas adatok polgári felhasználására irányuló programot indított útjára, amely nagyságrendjét és mélységét tekintve egyedülálló a világon, még meteorológiai célú alkalmazásán túl is. A GMES folyamatos fejlesztése és megvalósítása lehetőséget teremt az európai ipar számára, hogy a világ élvonalába kerüljön.

4.3 Az összes fontos érdekelt fél közötti kiterjedt konzultáció, valamint a hatásvizsgálat azt mutatta, hogy a program célkitűzéseit és jövőbeli lehetőségeit illetően széles körű az egyetértés. Több, külön kérésre készült szűk körű kutatás is megerősítette a GMES előnyeit, és azt, hogy az bővíti az állami és a magánszférabeli résztvevők előtt álló lehetőségek körét. ⁽⁹⁾

⁽⁶⁾ Lásd a rendelet 3. cikkét.

⁽⁷⁾ Lásd a rendelet 8. cikkét.

⁽⁸⁾ Lásd még a rendelet 4. cikkének (3) bekezdését.

⁽⁹⁾ Lásd többek közt: *Socio-Economic Benefits Analysis of GMES [A GMES társadalmi-gazdasági előnyeinek elemzése]* – PriceWaterhouseCooper, 2006. október; *EU Space Policy and its potential for EU industrial sector competitiveness [Az EU űrpolitikája és a benne rejlő lehetőségek az EU iparának versenyképességére nézve]* – tanulmány az EP felkérésére, 2007; valamint *Study on the competitiveness of the GMES downstream sector [Tanulmány a GMES szakfelhasználói ágazatának versenyképességéről]* – Ecorys et al., 2008. november.

4.4 Az új üzemszerű működéstől az állami és magánszférabeli érdekelt, valamint az EGSZB összefoglalva a következő előnyöket várja:

- stratégiai szempontból: az európai Föld-megfigyelési program az EU egyre szélesedő körű európai és nemzetközi feladatait tükrözzé, és tartós hatása legyen Európa és a világ eseményeire,
- a testre szabott és időszerű műholdas információk köszönhetően az Európai Bizottság, a tagállamok és a régiók pontosabban tudják majd végrehajtani a már folyamatban lévő programokat,
- pontosabban lehet majd (új) politikákat tervezni,
- a műholdas adatok a pontosabb tudásnak és a bővebb adattömegnek köszönhetően jelentős mértékben hozzájárulnak majd a nem űrbeli tevékenységekhez, ⁽¹⁰⁾
- az új információ az európai ügynökségek, így például az Európai Környezetvédelmi Ügynökség és az Európai Védelmi Ügynökség számára is többletértéket hoz létre,
- a magánszférabeli felhasználói ágazat számára óriási lehetőségek keletkeznek,
- a nemzeti közigazgatási szervek és ügynökségek által igényelt új szolgáltatások környezetvédelmi és biztonsági előnyökkel járnak majd a polgárok számára, a feltárt intelligens megoldásokra alapozva költségmegtakarítást eredményeznek, és elősegítik a növekedést,
- az EU jobban a tudásra alapozza majd álláspontját az éghajlatváltozásról, a jobb megfigyelésre irányuló megállapodásokról és hasonló ügyekről folytatott nemzetközi tárgyalások során,
- az EU-nak a fejlődő országokra vonatkozó politikáit testre szabott információn alapuló konkrét szolgáltatások támogatják majd.

4.5 Pozitív költség-haszon mérleget várunk: a viszonylag szerény árbevétel jelentős előnyökkel fog társulni.

4.6 Az ESA-programok végrehajtási ideje három évre korlátozódik. A Tanácsnak az Unió számára hosszú távú elköteleződésekkel kellene előirányoznia a 2013 utáni időszakra. Az üzemeltetési programok folytonossága létfontosságú. Az állami célkitűzéseket és szolgáltatásokat tekintve a Föld-megfigyelésből származó előnyök szempontjából döntő fontosságú a hosszú távú tervezés. Ahhoz is alapfeltétel, hogy a szakfelhasználói ágazatot szolgáltatások kifejlesztésére ösztönözzük.

⁽¹⁰⁾ Példaként említhetjük a TERRAFIRMA nevű információs szolgáltatást, amely veszélyes földmozgásokra figyelmeztet többek közt partmenti és földrengésveszélyes területeken; a PROMOTE nevű levegőtisztaság-jelző szolgáltatást; a MY OCEAN óceánmegfigyelési és előrejelzési szolgáltatást; valamint a SAFER katasztrófaelhárítási szolgáltatást.

4.7 Ugyanebben az összefüggésben az is létfontosságú, hogy biztosítsuk az adatok folytonosságát, megbízhatóságát, valamint teljes körű és nyílt hozzáférhetőségét az összes érintett fél számára.

4.8 Az úrpolitika fenntarthatóságához elengedhetetlen az egész Európára kiterjedő tájékoztatás. Sürgősen szükség van egy olyan uniós kommunikációs stratégiára, amely világosan elmagyarázza, hogy a jövőbeli műholdas szolgáltatásoknak milyen előnyei vannak a társadalomra és a polgárokra nézve, és ezzel elnyeri a lakosság támogatását.

4.9 Ugyanezzel kapcsolatban az EGSZB hangsúlyozza, hogy külön figyelmet kell fordítani az ebben a témában jártas szakemberek oktatására és képzésére.

5. Irányítás

5.1 Mivel a kezdeti üzemszerű működés határozza majd meg a tevékenységek későbbi kibővítésének keretét, már a kezdetektől fogva biztosítani kell a megfelelő gyakorlati és politikai irányítást. Az irányítás különösen az alább felsorolt pontokra vonatkozik.

5.1.1 Érthető okok miatt a „világűr” az EU-ban már régóta némileg különálló politikai területet alkot, most viszont teljes egészében el kell ismerni létjogosultságát a közösségi politikák körében. A 2010 utáni lisszaboni stratégia keretébe tökéletesen illeszkedni fog. ⁽¹¹⁾

5.2 Az Európai Bizottság minden úrpolitikában érintett főigazgatóságának hatékonyan össze kellene hangolnia a tevékenységeit, hogy ezáltal elkerülhetőek legyenek az átfedések, és célzott fellépést lehessen alkalmazni a Föld-megfigyelés terén, ha több igazgatóságot is be kell vonni.

5.3 Az európai ügynökségeket és főigazgatóságokat – mégpedig a Kutatási, a Környezetvédelmi, a Mezőgazdasági, a Bel- és Igazságügyi, az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi, a Fejlesztési, a Kereskedelmi és a Külkapcsolati Főigazgatóságot – két további ok miatt kell bevonni:

- hogy pontos adatokat lehessen szolgáltatni a műholdas támogatási szolgáltatások kiépítéséhez,
- hogy sikeresen le lehessen aratni a nyújtott szolgáltatások gyümölcsét.

5.4 Az Európai Bizottságon belül és az intézmény által jól koordinált megközelítések is biztosítják majd a Föld-megfigyelési és más – például távközlési és közlekedési tárgyú – műholdas programok közötti következetességet és átjárhatóságot.

5.5 Hatékony koordinációra van szükség továbbá a nemzeti központú üzemeltetők nagy száma miatt is, akik az információgyűjtésben is részt vesznek.

⁽¹¹⁾ Lásd a 4. lábjegyzetet.

5.6 A műholdak, az automatikus mérőállomások és az internet segítségével egyre jobban lehetséges a környezet változásainak valós idejű megfigyelése. A GMES hozzájárulhat „A GDP-n innen és túl” elképzelés keretében a környezet minőségének mérésére irányuló „Közel valós idejű információ a döntéshozatalhoz” című fellépéshez. ⁽¹²⁾

5.7 A műholdak egyre növekvő száma miatt az űrben keringő tárgyak pontos irányítására van szükség, hogy elkerüljük azok összeütközését, mivel az az űr szennyezéséhez és az űrben keringő törmelék képződéséhez vezetne, ami pedig a legkevésbé sem kívánatos.

6. Konkrét kérdések

6.1 A Föld-megfigyelés még viszonylag kis piac az összes műholdas alkalmazás összesített piacához viszonyítva. 2005-ben a világ összes ebből származó bevétele 1,3 milliárd eurót tett ki, ebből Európa részesedése 0,4 milliárd euró volt. Ennek az összegnek a fele meteorológiai alkalmazásokból folyt be.

6.2 A Föld-megfigyelési alkalmazások előállítási ágazata túlnyomórészt intézményekből áll, és közfinanszírozásból tartja fenn magát. Az újonnan megjelent kereskedelmi megfigyelő műholdak fejlesztése köz- és magánpartnerség keretében, ugyancsak közfinanszírozásból történik.

6.3 Adatokra márpedig szükség van

6.3.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az adatok teljes körű, nyílt hozzáférhetőségére van szükség annak érdekében, hogy a köz- és magánszférabeli partnerek egyenlő feltételek mellett vehessenek részt, és hogy a még gyenge magánszektort fejlődésre lehessen ösztönözni.

6.3.2 A zavartalan adatszolgáltatás létfontosságú ahhoz, hogy életképes szakfelhasználói ágazat alakulhasson ki. Ha ezen a téren bizonytalanság mutatkozik, az hatalmas mértékben visszavetné a piacot, mivel feltételeznék, hogy a szükséges infrastruktúra nem felel meg az elvárásoknak.

6.3.3 Az ipar visszajelzése a működő GMES-műholdak első sorozatáról – az A Sentinelekről – kifejezetten pozitív. ⁽¹³⁾ A jelenlegi műholdas adatfolyam-letöltésre azonban külön oda kell figyelni, hogy optimális feltételeket lehessen biztosítani.

6.3.4 A fenntarthatóság szempontjából éppennyire fontosak a tervezett B sorozatú Sentinelek, amelyek a lejárt élettartamú A sorozatú Sentineleket váltják majd fel, illetve valamelyik műhold meghibásodása esetén biztosítják a szolgáltatás folyamatosságát. A B Sentinelek finanszírozása még bizonytalan. Gondoskodni kell a folyamatos anyagi erőforrásokról.

⁽¹²⁾ Lásd az Európai Bizottság *A GDP-n innen és túl – A haladás mérése változó világunkban* című közleményét – COM(2009) 433 végleges.

⁽¹³⁾ Lásd: Ipari Információs Nap a GMES-Sentinelek adatpolitikájáról – Brüsszel, 2009. szeptember 11.

6.3.5 A szolgáltatás folyamatossága, illetve új szolgáltatások fejlesztése érdekében az adatok felhasználásának jövőbeli díjszabási mechanizmusáról – konzultációt követően – a lehető leghamarabb egyértelműen tájékoztatni kell a felhasználói ágazatot.

6.4 Pénzügyi feltételek

6.4.1 A 2011 és 2013 közötti kezdeti üzemszerű működés pénzügyi erőforrásainak összege 150 millió euró, ebből 43 milliót az FP7, 107 milliót pedig az Európai Bizottság költségvetése fedez. Az EGSZB számos függőben lévő kérdés sürgős tisztázását kéri.

6.4.2 Az érdekelteltek számára világosnak kell lennie, hogy a 107 millió eurós költségkeret finanszírozás vagy hitel formájában folyósítják-e. A részvétel szabályait egyértelművé kell tenni. A társult országok előtt vajon nyitva áll-e annak lehetősége, hogy támogatáshoz jussanak, vagy szerződést írjanak alá?

6.4.3 A célba vett eredményeket tekintve 150 millió euró aligha tűnik elegendőnek. Először is széles körben elterjedt vélemény – többek közt az ESA-nál és az EADS-nál is –, hogy az FP7 keretében további 30 millió euróra mindenképpen szükség lenne ahhoz, hogy a földi létesítmények teljesíteni tudják a követelményeket. Másodszor pedig nem világos, hogy a 2013-as év finanszírozása hogyan lesz megoldva, még úgy sem, ha valószínű, hogy a 2013 és 2020 közötti időszakra szóló EU-költségvetés biztosítja a pénzügyi erőforrásokat.

6.4.4 Harmadszor pedig a Sentinel műholdak B sorozatának tervezett fellövése is aggodalomra ad okot, mivel a finanszírozás még nem szerepel a költségvetésben, tehát sorsa függőben van. ⁽¹⁴⁾

6.4.5 Az ugyancsak ide kapcsolódó tengeri, légköri és biztonsági szolgáltatások finanszírozása is kihívást jelent, arról ugyanis ugyanakkor kellett volna határozni, mint a szárazföld-megfigyelési és a katasztrófaelhárítási szolgáltatások finanszírozásáról. Az EGSZB örömmel fogadná, ha lenne információ ezeknek a szolgáltatásoknak a finanszírozásáról, illetve arról, hogy a 7. és a 8. kutatási keretprogram, valamint az Európai Bizottság főigazgatóságai – különösen a Környezetvédelmi Főigazgatóság – milyen mértékben veszi ki abból a részét. A szakfelhasználói ágazat számára igen fontos az effajta tájékoztatás.

6.4.6 Az ezen felül szükséges anyagi kiadásokat nem szükséges kizárólag az Unió költségvetéséből fedezni. Más források – pl. az ESA vagy nemzeti hozzájárulások – is elképzelhetők.

6.5 A szakmai felhasználó ágazat

6.5.1 A Föld-megfigyelés – fejlődésben levő – felhasználói szektora jelenleg kicsi és szétaprózott, amelyben 2006-ban összesen mintegy 3 000 munkavállalót foglalkoztató 150 vállalat volt érintett. Európában ekkor az összes bevétel 250–300 millió euró volt.

⁽¹⁴⁾ A B Sentineleket az ESA fejleszti, de a működési költségeket az Európai Bizottságnak kellene fedeznie. Az EADS számításai szerint ennek összege 165 millió euróra rúg.

A közsférából származó bevételek mintegy 150 millió euró tesznek ki, a felhasználók túlnyomórészt állami hatóságok és ügynökségek. A profit változó. Az iparág az Egyesült Államokban két-háromszorosa az európainak, és növekedésének üteme is gyorsabb. ⁽¹⁵⁾

6.5.2 A felhasználói tevékenységek szükséges klaszterképzése folyamatban van.

6.5.3 Az ESA és az iparág közötti hagyományos kapcsolatnak köszönhetően a szakértelem – bár csupán a származékos tevékenységekre korlátozódva – az ESA, mint a szolgáltatások támogatója köré tömörült. Ez sikeres iparági politikát eredményezett.

6.5.4 Az EGSZB sürgeti, hogy – mivel a felelősség és az alkalmazás az ESA-tól az Európai Bizottságra fog átszállni – garantálják az iparággal kapcsolatos hasonló technikai szakértelem rendelkezésre állását az Európai Bizottság szolgálataiban is.

6.5.5 A jövőbeli program körvonalai tiszták, és abban központi jelentőséget kap a kkv-k bevonása, amelyek kreativitása az EGSZB véleménye szerint kulcsfontosságú. Ezzel kapcsolatosan az EGSZB két pontot kíván hangsúlyozni:

6.5.5.1 A projekt 25 millió eurós költségvetése szükségessé teszi nagyobb vállalatok bevonását. Az ESA proaktív módon igyekezett bevonni a kkv-kat, és ezt a hozzáállást az Európai Bizottságnak is át kell vennie.

6.5.5.2 A kkv-k számára egyenlő feltételekkel kell felajánlani a kisebb projektek fővállalkozói szerepét.

6.5.6 A 2011–2013 közötti periódusra szóló 150 millió eurós pénzügyi kerettel kapcsolatos projektek megpályáztatásakor az Európai Bizottságnak meg kell vizsgálnia az állami felek által okozott esetleges torzulásokat, amelyeket a tanácsadók értékelései tovább súlyosbíthatnak. Napjainkban gyakran nem elég világos az, hogy milyen szerepet tölt be az állami szektor, mint a szolgáltatások fő felhasználója.

6.5.7 Minthogy a GMES célja innovatív geoinformációs szolgáltatóipar kialakítása, a programnak az összes iparági szereplőt el kell érnie. A fő tendencia az, hogy azokat az iparágakat vonják be, amelyek már kapcsolatban vannak a világűrrel. Az EGSZB azonban kiemeli, hogy ha a GMES-nek fenntartható jövőt szeretnénk biztosítani, az egész geoinformációs szolgáltatóipar szereplőit be kell vonni – azokat is, akik nem foglalkoznak a világűrrel.

6.5.8 Az EGSZB támogatja a magáncégek projektjeihez nyújtott pénzügyi támogatást annak érdekében, hogy kompenzáljuk a piaci hiányosságokat ebben a stratégiai jelentőségű és rengeteg lehetőséget tartogató ágazatban.

6.5.9 Az új tevékenységek napjainkban az EU egy részére koncentrálnak. A jelenlegi képességekre tekintettel a szakmai felhasználóként működő ágazatot az új tagállamokban is lehet kell is ösztönözni.

⁽¹⁵⁾ Átfogó és mélységi elemzést a 9. lábjegyzetben hivatkozott dokumentum tartalmaznak.

6.5.10 Az EGSZB úgy véli, hogy különleges aggodalomra ad okot a területen dolgozó szakemberek egyre csökkenő száma. Ezt a tendenciát meg kell fordítani. Fokozni kell az oktatási és képzési tevékenységeket a lehetséges állami megrendelők számára és a vezető technológiát alkalmazó szakmai felhasználói ágazatban, hogy az iparág teljes mértékben kihasználhassa a lehetőségeket.

6.6 Biztonság

6.6.1 Tekintettel arra, hogy az ESA „nemzetbiztonsági” okokból külön kezelte a „világűr” kérdését, a 2004-es EK–ESA megállapodás és a 2007 májusában közzétett tanácsi állásfoglalás fontos fordulatot jelentett. Az EGSZB üdvözli a GMES-adatoknak és -információknak a polgárok biztonsága érdekében történő felhasználására fordított figyelmet, valamint az érzékeny adatoknak az Európai Bizottság, az európai ügynökségek és a tagállamok által történő biztonságos kezelését garantáló adatpolitikát.

6.6.2 Az EGSZB üdvözli a GMES és az Európai Védelmi Ügynökség közötti fokozott koordinációt, ami biztosítja majd a kapcsolatot egyrészt a GMES-adatokkal kapcsolatos politika és alkalmazások, másrészt pedig az európai biztonsági kapacitások tervezése és a kapcsolódó jövőbeni elvárások között.

6.6.3 Az EGSZB teljes mértékben támogatja a tervezett kettős (azaz civil és védelmi) felhasználású megközelítést, amely összekapcsolja a tudományos és biztonsági célú felhasználást, és stratégiai tervet jelent a GMES számára. Az ilyenfajta megközelítés igen fontos a rövid, közép- és hosszú távú kihívások kezelésében, ami feltételezi az európai képességek fejlesztését olyan területeken, mint a tengeri felügyelet, a szárazföldi és határmegfigyelés, ideértve az illegális migráció és a csempészet megszervezésének nyomon követését, ⁽¹⁶⁾ illetve a kábítószer-kereskedelem megfékezését, továbbá a kritikus infrastruktúra védelmét és a fegyverkereskedelem elleni küzdelmet is.

Kelt Brüsszelben, 2010. január 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Mario SEPI

⁽¹⁶⁾ Szoros együttműködésben a földi határmegfigyeléssel foglalkozó Frontex európai ügynökséggel.